

Հ Ս Կ Ա Յ Ն Հ Ա Յ Ո Ց

Տ Ո Ր Ք

... οὐ κράτος ἐστὶ μέγιστον
Πᾶσιν Κυκλόπασσι.

ΟΔΥΣΣ. Ραφ. β. Α. 70 (*)

Սեւ ծով . . . չէ՛, միշտ երերածուիդ ալիքներ
Զէ՛, միշտ ըզջայ նըկուն դերի չեն տեսեր . . .
Տեսեր, տեսեր են Հայն աղաւ գոռալով
Քեզ անդամ՝, քեզ օրէնքս տալ՝ անդունտ ծով :

Տեսեր դու շատ անգամ՝ Հայոց ղէներն ու թուր
Ըղթընամեաց արիւն իքոյդ լըւալ ջուր,
Եւ շատ անգամ՝ Հայոց յաղթող երգ գոչին
Խառնըւեցան յալեացդ ահեղ մըռնչին :

Քո պարեխից վերայ՝ ղերդ ժայռ իժայռի՝
Տեսեր երբեմն Հայոց հըսկայն վիթխարի,
Զոր երբ նաւաղն հեռուէն դիտէր մըրմնագին՝
Փախչէր սոսկմամբ, կարծէր ծովուցն է Ոգին :

(*) . . . Ոյր մեծագոյն է զօրութիւն

Քան ըզքրնաւ հիկլոպաց :

ՀՈՄԵՐ, Ոգիւ, Ա. 70.

Հայոց հրսկայն երբ թունդ իդաշտ իջանէր՝
Իգիւցական դոփմանց երկիր տատանէր,
Եւ մահացուաց ծրփէր ամէն սիրտ յերեր՝
Արդեօք հիմունք երկրի կոծին տարուբեր :

Երբ նա գոչէր՝ կարծես թէ շանթք են յորտա,
Եւ արձագանգ տային գրդորդ օդ ընդ օդ,
Արծուիք իթռիչսն թափէին պակուցմամբ,
Առիւծն ու վագր անշընչացան սարսափմամբ :

Եթէ յանկարծ՝ աչս ածելով բոցակէզ՝
Հրսկայն Հայոց կանգնէր հասակն երկնագէզ,
Մասիս, Կաւկաս պիշ պիշ հային նախանձորդ՝
Զինչ այս շարժուն լեռ մեզ ընդդէմ ել ռխորտ :

Սէգ, հանդուրժէ ոչ խուլթ ոչ պատ ոչ պատուար,
Իբր ըզփռչի փըշրէ զամէն գիր եւ տար,
Իլէ արմատով կաղնիս, ջաղխէ առաթուր,
Թոպէ, քանցէ, գիղէ բըլուրս իբըլուր :

Ինք՝ մէն միայն՝ կեղնէ ընդդէմ բիւր գընդից,
Ինք՝ արհաւիրք է համախումբ հրսկայից,
Աջ իւր հուժկու անչափ նետից տայ տարափ՝
Որչափ բանակք ամէն չբաւեն իթօթափ :

Անցաւ ընդոտտ՝ երասխ, եփրատ, լեռնէ լեռ,
Զարկաւ ջընջեց բոլոր Հայոց ոսոխներ,
Կայծակնացայտ դարձաւ յափուռնս Սեւ ծովուն,
Տարածեցաւ յապառաժից սարս իքուն :

Արթընցաւ . . . նաւուց տեսաւ գումարտակ
Որ գայր սուրայր թափել յերկիրն ասպատակ .
Արձանացաւ հրակայն Հայոց եւ գոռաց ,
Զինչ կարկտաբեր ամպրոպ իգլուխս անդ Մասեաց :

Երբ հրակային մըռնչիւն նաւք լըսեցին՝
Սարսափեցան՝ կարծեն տեսնել մահերնին .
Առագաստից գոգ պարզեցին ուռուցիկ ,
Ըշտապ խուճապ իբրեւ իսեաւ փոթորիկ :

Կատաղեցաւ Տօրք , գիզան հերք զերդ նետեր ,
Յասպառաժիցն յարձակեցաւ իկողեր .
Քանդեց գլրիկեց ըզբըլրաձեւ մի խարակ ,
Թափ անդ տըւաւ ու շեշտ պարսեց զինչ գընտակ :

Շուինդ իշառաչ պատառեցաւ ծով Պոնտոս ,
Փեռեկտեցան անդընդոց վիհք լայնափոս .
Անհողմ անամպ՝ կոհակք ծրփին լեռնագէղ ,
Ինչպէս յամառն իմըրըրկաց անդ հանդէս :

Ճարճատին կայմք , ջաղխի ցընդի նաւաց գունդ ,
Զէնք եւ զինուոր սուզին թափին գլոր յանդունդ ,
Գընալ գուժեւ եւ վիրապացն այն խորոց
Զոյժ ահաւոր բազլի Սկային մեծ Հայոց : —

Զէ , Սեւ ծով , չէ , երերածուիդ ալիքներ
Ոչ միշտ ըզՀայ նրկուն գերի չեն տեսեր . . .
Գոռան Սեւ ծով , գոռան եւ մի գու լըուեր ,
Մինչեւ իմուռն քո արթըննան իմ Հայեր :